

Aan tafel: gastmaal en koninkrijk

In het evangelie van Lucas (14:12-24) benadrukt de Joodse leraar Jezus van Nazareth eerst de kostbare plicht van gastvrijheid en zorg voor de armen. In de geest van aartsvader Avraham, wiens tent altijd naar alle zijden open bleef om uit alle windrichtingen reizigers te kunnen ontvangen en onthalen. Zo sprak ook Rabbi José ben Jochanan: 'Laat jouw huis wijd openstaan, opdat de armen als jouw huisgenoten zijn' (*Misjna Avot* 1,5). In het vervolg van de tekst roept Jezus met een *masjal* (gelijkenis) juist ook armen en verdrukten op zich voor te bereiden op deelname aan het ultieme gastmaal: het 'koninkrijk van God'.

Toekomstvisie

Jezus zal zich dit toekomstige rijk niet anders hebben voorgesteld dan als tastbaar vreedrijk, zonder oorlog, armoede en onrecht. Zoals Israëls profeten dit hebben verwoord. Maurice S. Friedman geeft (in naam van Martin Buber) de toekomstvisie van Israëls profeten trefzeker weer: 'Trouw aan het Joodse denken ontkenden zij niet simpelweg de staat van het aardse, maar zij hielden staande dat dit moet worden doordrongen met de geest van waarachtige gemeenschap. Het zou voor hen ondenkbaar zijn geweest om een compromis te sluiten met de omstandigheden zoals die waren, maar het zou voor hen even ondenkbaar zijn geweest om deze omstandigheden te ontvluchten in een sfeer van innerlijk leven. Nooit maakten zij een keuze tussen het koninkrijk van God en het koninkrijk van de mens. Voor hen was het koninkrijk van God niets anders dan het koninkrijk van de mens zoals dit eens werkelijkheid zal worden. Wanneer zij wanhoopten aan vervulling in het heden, projecteerden ze het beeld van hun waarheid op het messianisme. Maar ook hier beoogden ze geen tegenstelling met deze menselijke wereld waarin wij leven, maar haar zuivering en vervolmaking.'¹

Beleefde realiteit

De voorstellingswereld van de profeten is op dit punt die van de rabbijnen. Het utopische verlangen heeft het historische en concrete nooit werkelijk kunnen aantasten. Daarom sluit de oproep van Jezus tot hulp aan de armen hier naadloos aan bij de metaforische toespeling op Gods koninkrijk. Daarvan is mensen door goede daden in het hier en nu al een voorproefje gegund!

De 'komende wereld' of het 'koninkrijk van God' is naast utopie ook beleefde realiteit in het hier en nu. Zo rust (volgens een Joodse mystieke traditie) op vrome zielen de plicht om op de sabbat verzen te reciteren die bedoeld zijn om de bovenaardse geest van de kroning van deze geheiligde dag op te wekken, waaronder ook dit vers: 'De geest van de Heer, de Eeuwige, is op mij (koningin Sjabbat), omdat de Eeuwige mij heeft gezalfd; Hij heeft mij gezonden om een goede tijding te brengen aan zachtmoedigen, om gebrokenen van hart te verbinden, om aan weggevoerden vrijlating uit te roepen, aan gekerkerden ontgrendeling' (Jesaja 61:1).²

¹ Zie M.S. Friedman, *Martin Buber - The Life and Dialogue*, New York 1955, 43-44; vgl. ook M. Buber in een uitleg bij het gebruik van 'malchoet sjamajiem' in het Nieuwe Testament: *Kampf um Israël*, Berlijn 1933, 40-41.

² Vgl. Séfèr ha-Zohar, We-etchanan, III, 136b.

Marcus van Loopik, judaïcus en grafisch kunstenaar